

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Tdo/28/2021
Identifikačné číslo spisu:	4620010086
Dátum vydania rozhodnutia:	28.04.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Hatala
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:4620010086.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Hatalu a sudcov JUDr. Juraja Klimenta a JUDr. Petra Štífta v trestnej veci obvineného F. B., pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 139 ods. 1 písm. c), písm. e) Trestného zákona, prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 13. mája 2021 v Bratislave dovolanie obvineného podané prostredníctvom jeho obhajcu JUDr. Pavla Vöröšváryho, proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 18. augusta 2020, sp. zn. 1To/49/2020, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného F. B. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Topoľčany (ďalej len „okresný súd“ alebo „prvostupňový súd“) z 3. júna 2020, sp. zn. 1T/15/2020 bol obvinený F. B. uznaný za vinného zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 139 ods. 1 písm. c), písm. e) Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že

dňa 1. januára 2020 približne o 20.00 hod. v obci O. Š., okres K., v priestoroch rodinného domu č. XX, pod vplyvom alkoholu, potom, ako vybehol z WC, kde poškodil drevené dvere, poličky a porozhadzoval rôzne veci, svoju matku - poškodenú H.U. B., nar. X. Q. XXXX, ktorá v tom čase držala v ruke mobilný telefón, prenasledoval, najskôr v priestoroch rodinného domu a aj následne, keď pred ním z domu ušla na ulicu, jej vulgárne nadával a opakovane sa jej vyhrážal zabitím, pokiaľ na neho zavolá policajtov, pričom pred rodinným domom č. XX poškodenú dostihol, zhodil ju na zem, udrel ju o bránu domu, znovu sa jej vyhrážal zabitím v prípade, ak privolá policajtov, od ďalšieho napádania poškodenej upustil až potom, ako bol na svoje správanie upozornený svedkom K. L., poškodená H. B., nar. X. Q. XXXX neutrpela zranenie, ktoré by si vyžadovalo lekárske ošetrenie.

Za to bol obvinenému F. B. podľa § 189 ods. 2 Trestného zákona, za nezistenej poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 Trestného zákona, zistenej priťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m) Trestného zákona, postupom podľa § 38 ods. 2, ods. 4 Trestného zákona, uložený trest odňatia slobody vo výmere 6

(šesť) rokov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona bol na výkon trestu odňatia slobody zaradený do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom strázenia.

Podľa § 73 ods. 2 písm. d), ods. 4 Trestného zákona a § 74 ods. 1 Trestného zákona mu bolo uložené ochranné protialkoholické liečenie ústavnou formou.

Podľa § 76 ods. 2, § 78 ods. 1 Trestného zákona mu bol uložený ochranný dohľad v trvaní 2 (dva) roky.

Proti rozsudku prvostupňového súdu podal obvinený v zákonnej lehote odvolanie.

Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) o odvolaní obvineného rozhodol na verejnom zasadnutí uznesením z 18. augusta 2020, sp. zn. 1To/49/2020 takým spôsobom, že podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie obvineného zamietol.

Dňa 22. apríla 2021 bolo Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) predložené dovolanie obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 18. augusta 2020, sp. zn. 1To/49/2020.

Ako dovolacie dôvody pritom obvinený označil dôvody uvedené pod písm. c) § 371 ods. 1 Trestného poriadku (t. j., že zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu), písm. g) § 371 ods. 1 Trestného poriadku (t. j. rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli sudom vykonané zákonným spôsobom) a písm. i) § 371 ods. 1 Trestného poriadku (t. j., že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť).

Zásadné porušenie práva na obhajobu videl obvinený v tom, že súdy nezohľadnili zmenenú výpoveď poškodenej - jeho matky, pričom iným dôkazom nebol usvedčovaný, prihliadalo sa len na jeho trestnú minulosť, nebola použitá zásada in dubio pro reo.

V rámci ďalšej argumentácie obvinený uviedol, že považuje za nezákonné nezopakovanie vykonaných dôkazov po sprísnení právnej kvalifikácie v rámci prípravného konania.

S poukazom na vyššie uvedené obvinený navrhol, aby najvyšší súd podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že rozsudkom Krajského súdu v Nitre z 18. augusta 2020, sp. zn. 1To/49/2020 (pozn. autora: správne má byť uvedené „uznesením“), bol porušený zákon v ustanovení § 2 ods. 19 Trestného poriadku a § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona, a to v neprospech obvineného, podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre z 18. augusta 2020, sp. zn. 1To/49/2020 a Okresného súdu Topoľčany z 3. júna 2020, sp. zn. 1T/15/2020 v celom rozsahu a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal Okresnému súdu Topoľčany, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol vo veci.

Po postupe v zmysle ustanovenia § 376 Trestného poriadku sa k dovolaniu obvineného vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Topoľčany (ďalej len „prokurátor“) podaním z 8. marca 2021 (č. l. 354 - 355 spisu), v ktorom vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, týkajúcemu sa namietaného hodnotenia dôkazov uviedol, že v tomto rozsahu považuje dovolanie za nedôvodné. Zdôraznil, že z obsahu trestného spisu nevyplýva porušenie práva na obhajobu, poškodená bola vypočutá aj za prítomnosti obhajcu a psychológa zákonným spôsobom a jej výpoveď dopĺňajú aj výpovede iných svedkov.

Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, namietanému z hľadiska údajného nesprávneho právneho posúdenia zisteného skutku uviedol, že tento bol správne kvalifikovaný.

Čo sa týka výhrad obvineného vo vzťahu k nevypočutiu poškodenej v prípravnom konaní po tom, ako došlo k sprísneniu právnej kvalifikácie skutku, má za to, že ani v tomto smere nedošlo k porušeniu zákona.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti prokurátor navrhol, aby najvyšší súd dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Poškodená naopak uviedla (č. l. 353), že nesúhlasí s obvinením jej syna zo zločinu vydierania a dôjde k zmierneniu trestu.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) postupom podľa § 378 Trestného poriadku predbežne preskúmal dovolanie i predložený spisový materiál a zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 2 písm. h) v spojení s písm. a) Trestného poriadku), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku), prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku) a tiež v lehote a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku). Najvyšší súd zároveň zistil aj to, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

Úvodom rozhodnutia o dovolaní je nutné vo všeobecnosti zdôrazniť, že dovolanie predstavuje mimoriadny opravný prostriedok, keď nielen z označenia tohto opravného prostriedku, ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších. Tie sú ako dovolacie dôvody výslovne uvedené v § 371 Trestného poriadku, pričom v porovnaní s dôvodmi ustanovenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Pokiaľ ide o otázku viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku, k tomu je dôležité poznamenať - tak ako to napokon najvyšší súd už stabilne zdôrazňuje v rámci svojej rozhodovacej činnosti - že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Teda zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku (viď k tomu bližšie R 120/2012).

A napokon ešte pred vysporiadaním sa s konkrétnymi uplatnenými námietkami obvineného sa žiada úvodom vo všeobecnosti tiež uviesť, že dovolací súd je vždy viazaný konečným skutkovým zistením, resp. skutkovými závermi, ktoré vo veci urobili súd prvého a druhého stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i) časť vety za bodkočiarkou Trestného poriadku. Dovolací súd skutok ustálený súdmi nižšieho stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať (to neplatí len pre posúdenie dôvodnosti dovolania ministra spravodlivosti podaného podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku).

Pokiaľ ide o samotnú dovolaciu argumentáciu obvineného, základ námietok, ktoré boli obvineným podradené pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku tvorili námietky týkajúce sa nevypočutia poškodenej po zmene právnej kvalifikácie.

Poškodená bola vypočutá zákonným spôsobom a orgány činné v trestnom konaní postupovali pri zmene kvalifikácie v zmysle ustanovenia § 206 ods. 6 Trestného poriadku, pričom povinnosť opätovne vypočuť svedkov zo žiadneho ustanovenia Trestného poriadku nevyplyva (aj § 284 ods. 2 Trestného poriadku).

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku považuje najvyšší súd za nevyhnutné zdôrazniť, čo v rámci svojej rozhodovacej činnosti notoricky opakuje, a to, že pre naplnenie tohto dovolacieho dôvodu je nevyhnutné, ako aj napokon zo samotnej dikcie Trestného poriadku vyplýva, aby zistené porušenie práva na obhajobu bolo zásadné. Inými slovami povedané, nie každé porušenie práva obvineného na obhajobu, resp. porušenie práva obvineného na obhajobu s akoukoľvek intenzitou, zakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Takéto porušenie musí teda kardinálnym, kľúčovým spôsobom zasiahnuť do možnosti obvineného uplatniť svoje základné právo brániť sa proti tvrdeniam obžaloby. Pri samotnom posudzovaní, či v konkrétnom prípade bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, je potrebné vychádzať zo všetkých okolností a špecifik konkrétného prípadu a tieto individuálne, ako aj vo vzájomných súvislostiach vyhodnotiť. Právo na obhajobu treba chápať ako vytvorenie podmienok pre úplné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva.

Zásadné porušenie práva na obhajobu, podmieňujúce naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, však nemožno odvíjať od iného hodnotenia dôkazov obvineným v porovnaní s tým, ako to vo veci vykonali príslušné súdy, ktorých skutkové zistenia a závery sú pre dovolací súd záväzné (nepreskúmateľné). Porušenie práva na obhajobu nemôže byť odôvodnené tým, že súdy, vychádzajúc zo zásady voľného hodnotenia dôkazov v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku, vyhodnotili dôkazy odlišným spôsobom, ako je predstava obvineného.

Vo všeobecnej rovine právna úprava dovolania výslovne vylučuje možnosť uplatňovania námietok voči skutkovým zisteniam súdov, čo znamená, že v dovolacom konaní nie je možné preskúmať a hodnotiť správnosť či úplnosť zisteného skutkového stavu, preverovať dostatočnosť vykonaného dokazovania, ako ani posudzovať správnosť, resp. celkovo spôsob hodnotenia jednotlivých dôkazov a závery, ktoré z dokazovania súdy vyvodili (a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu). Skutkový stav je v prípade rozhodovania o dovolaní hodnotený iba z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené, t. j. či boli právne kvalifikované v súlade s príslušnými ustanoveniami hmotného práva. Revízia skutkových zistení a záverov urobených súdmi nižšieho stupňa už v dovolacom konaní neprichádza do úvahy (uvedené neplatí len pre dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku).

Námietky obvineného smerujúce voči konečným skutkovým zisteniam a záverom (namietajúce ich správnosť či úplnosť) sú z pohľadu dovolacieho konania irelevantné, keďže pre dovolací súd je záväzný skutok tak, ako bol tento ustálený zo strany dotknutých súdov nižšieho stupňa - ten nemôže nijako meniť, ani doplniť.

V kontexte jednotlivých okolností daného prípadu posudzovaných samostatne, ako aj vo vzájomných súvislostiach možno konštatovať, že tieto nasvedčujú účelovosti uplatnenej námietky, v snahe docieľiť zmenu odsudzujúceho rozsudku v prospech obvineného.

Z uvedeného dôvodu najvyšší súd dospel k záveru, že vyššie špecifikovaná námietka obvineného smerujúca k spochybneniu správnosti postupu orgánov činných v trestnom konaní a súdu, ktorí sa podľa názoru obvineného dostatočným spôsobom nezaoberali hodnotením výpovede jeho matky, v dôsledku čoho malo údajne dôjsť k porušeniu práva obvineného na obhajobu, nenaplnia žiadny z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

Najvyšší súd uvádza, že námietku, ktorá svojim vecným obsahom smeruje k spochybneniu správnosti právnej kvalifikácie zisteného skutku je potrebné vecne podradiť pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo všeobecnosti vo vzťahu k samotnému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku považuje najvyšší súd za nevyhnutné zdôrazniť, že dovolanie z citovaného dôvodu možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Zo znenia predmetného dovolacieho dôvodu, ako aj z inštitútu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je zrejmé, že trestné konanie je v zásade dvojinstančné. Dovolací súd je tak viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súdy nižšej inštancie. Rovnako nie je oprávnený ani posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu.

V dôsledku uvedeného iba s poukazom na nesprávne skutkové zistenia alebo na nesúhlas s hodnotením vykonaných dôkazov nemožno potom vyvodzovať predmetný dovolací dôvod. Ten je totiž daný len v tých prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na inom nesprávnom hmotnoprávnom posúdení. Ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku teda vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu.

V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo, že skutok nie je trestným činom. Spomenutý dovolací dôvod naplňa aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, pričom pod nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia je potrebné rozumieť, napr. nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu (§ 24 až 30 Trestného zákona), premlčania trestného stíhania (§ 87 Trestného zákona), ďalej pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného trestu, súhrnného trestu, spoločného trestu alebo ďalšieho trestu (§ 41 až § 43 Trestného zákona) a pod., i ukladania trestu obzvlášť nebezpečnému recidivistovi podľa § 47 ods. 2 Trestného zákona.

Ako je zrejmé z dôvodov dovolania, obvinený neodôvodnil naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nesprávnou právnou kvalifikáciou skutku, možno len predpokladať, že sa domáha miernejšej kvalifikácie.

Najvyšší súd však dodáva, že konaním obvineného, popísaným v skutkovej vete, boli naplnené všetky zákonom vyžadované znaky skutkovej podstaty zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s použitím § 139 ods. 1 písm. c), písm. e) Trestného zákona.

S poukazom na uvedené najvyšší súd uzatvára, že v predmetnej veci nebol naplnený ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Z vyššie prezentovaných záverov je potom zrejmé, že v rozsahu námietok vymedzených v dovolaní obvineného nie je naplnený žiadny z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, a preto najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Toto uznesenie bolo prijaté v pomere 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.